

## **Łączenie i przekształcenie spółek. Analiza**

Opracowano na podstawie Kodeksu spółek handlowych

Wersja Luty 2004

### ***Łączenie spółek***

W ramach procedury łączenia się spółek kapitałowych można wyróżnić następujące etapy:

- 1) czynności przygotowawcze,
- 2) podjęcie uchwały przez wspólników łączących się spółek,
- 3) zarejestrowanie i ogłoszenie połączenia.

Czynności przygotowawcze są podejmowane przez zarządy zainteresowanych spółek. Należy tu opracować przede wszystkim, uzgadniany w formie pisemnej, plan połączenia (art. 498, 499 § 1 ksh).

Plan połączenia powinien określać m.in.:

- 1) dane dotyczące łączących się spółek (typ, firma, siedziba)
- 2) sposób łączenia
- 3) w przypadku łączenia poprzez zawiązanie nowej spółki – również jej firmę, typ i siedzibę
- 4) stosunek wymiany udziałów lub akcji spółki przejmowanej (łączącej się) na udziały lub akcje spółki przejmującej (nowo zawiązanej)

Przy określaniu tego stosunku należy uwzględnić – co do zasady – wartość bilansową udziałów (akcji). W przypadku braku możliwości przyznania poszczególnym wspólnikom spółki przejmowanej (łączącej się) takiej ilości udziałów lub akcji, których wartość bilansowa byłaby równa wartości bilansowej udziałów w spółce dotychczasowej, możliwe jest ustalenie dopłat w gotówce, w granicach określonych art. 492 § 2 i 3 ksh. Ponadto konieczne jest wskazanie szczegółowych uprawnień przysługujących wspólnikom łączących się spółek lub innym osobom (np. założycielom, obligatariuszom) i zapewnienie im uzyskania w rezultacie połączenia praw co najmniej równoważnych (art. 499 § 1 pkt 5, art. 511 ksh).

Do planu połączenia dołącza się projekty uchwał w sprawie połączenia, umowy (statutu) spółki nowo zawiązanej albo zmiany umowy (statutu) spółki przejmującej oraz informacje o wartości majątku i stanie księgowym spółki (art. 499 § 2 ksh).

W dalszej kolejności następuje:

- 1) zgłoszenie planu połączenia do sądu rejestrowego i jego ogłoszenie (art. 500 ksh)
- 2) sporządzenie przez zarządy łączących się spółek szczegółowych sprawozdań uzasadniających połączenie i przyjęte zasady jego przeprowadzenia (art. 501 ksh)
- 3) badanie planu połączenia przez biegłych rewidentów (art. 502 i 503 ksh)

- 4) zawiadomienie wspólników lub akcjonariuszy o zamiarze połączenia (art. 504 ksh)
- 5) podjęcie uchwał zgromadzeń wspólników (WZA) poszczególnych spółek.

Warunkiem skuteczności uchwały, która pod rygorem nieważności powinna zostać zaprotokołowana przez notariusza, jest uzyskanie  $\frac{3}{4}$  głosów, przy 50% kworum. Jeżeli w spółce akcyjnej występują różne rodzaje akcji, stosuje się zasady głosowania kurialnego (oddzielnie w każdej grupie akcji).

Łagodniejsze wymogi ustawodawca stawia spółce publicznej, w której warunkiem skuteczności uchwały o połączeniu jest jedynie uzyskanie większości  $\frac{2}{3}$  głosów (art. 506 ksh).

Po zgłoszeniu przez zarząd faktu podjęcia uchwały o łączeniu się z inną spółką, sąd rejestrowy wpisuje stosowną wzmiankę. Następnie – zgodnie z przedstawioną powyżej kolejnością – następuje wpis spółki nowo zawiązanej (zmiany statutu spółki przejmującej) i wykreślenie pozostałych spółek, które brały udział w łączeniu.

Powyższy tryb łączenia się spółek kapitałowych można określić jak **zwykły (pełny)**. Jednocześnie dopuszczalny jest tryb uproszczony, w którym w pewnych sytuacjach możliwe jest pominięcie niektórych etapów tej procedury. Dopuszczalne są 3 **tryby uproszczone**:

- 1) jeżeli spółka przejmująca ma udziały lub akcje własne albo udziały lub akcje spółki przejmowanej połączenie przez przejęcie może nastąpić bez podwyższania kapitału zakładowego (art. 515 ksh)
- 2) jeżeli spółka przejmująca dysponuje co najmniej 90% pakietem udziałów lub akcji spółki przejmowanej, albo jest jej jedynym udziałowcem lub akcjonariuszem połączenie przez przejęcie nie wymaga podejmowania stosownej uchwały, nie jest również konieczne sporządzanie sprawozdań założycieli i opinii biegłych rewidentów; wspólnicy lub akcjonariusze mniejszościowi w spółce przejmowanej mogą jednak żądać podjęcia uchwały lub wykupienia ich udziałów lub akcji (art. 516 § 1-6 ksh)
- 3) jeżeli łączą się spółki z o.o., liczące w sumie nie więcej niż 10 wspólników, będących osobami fizycznymi, można zaniechać sporządzania sprawozdań zarządów i badania przez biegłych (art. 516 § 7 ksh)

***Łączenie się z udziałem spółek osobowych***

Przy regulacji prawnej problematyki łączenia się z udziałem spółek osobowych ustawodawca w szerokim zakresie odsyła do przepisów rozdziału 2 działu I tytułu IV ksh. Podobnie jak w przypadku łączenia się spółek kapitałowych pierwszym etapem jest sporządzenie planu połączenia – za wyjątkiem sytuacji, w której łączą się wyłącznie spółki osobowe (art. 517 § 2 ksh).

Ustawa ogranicza obowiązek poddania planu opinii biegłego rewidenta do trzech sytuacji:

- 1) jeżeli spółką przejmującą albo nowo zawiązaną jest spółka akcyjna
- 2) jeżeli włączeniu uczestniczy spółka komandytowo-akcyjna
- 3) jeżeli zażąda tego na piśmie choćby jeden ze wspólników (art. 520 ksh)

W autonomiczny sposób uregulowano zasady podejmowania decyzji o połączeniu przez spółki osobowe. W spółce jawnej i partnerskiej konieczna jest – jak należy przyjąć – jednomyślność wszystkich wspólników. Natomiast w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej wymagana jest zgoda wszystkich komplementariuszy oraz komandytariuszy, których sumy komandytowe stanowią co najmniej  $\frac{3}{4}$  ogólnej wielkości wszystkich sum komandytowych albo też akcjonariuszy, przedstawiających co najmniej  $\frac{3}{4}$  kapitału zakładowego (art. 522 ksh).

Jeżeli ze spółką osobową łączy się spółka kapitałowa, warunki skuteczności uchwały w sprawie są analogiczne jak sformułowane powyżej, tj. co do zasady konieczność uzyskania  $\frac{3}{4}$  głosów przy obecności wspólników lub akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego.

Zarówno uchwała wspólników spółki kapitałowej jak i osobowej powinna być zaprotokołowana przez notariusza.

Pomimo połączenia utrzymana zostaje solidarna i subsydiarna odpowiedzialność wspólników łączącej się spółki osobowej wobec wierzycieli, których wierzytelności powstały przed dniem połączenia (art. 525 ksh).

### ***Przekształcenie spółek***

Dopuszczalne jest dokonywanie przekształceń spółek handlowych we wszelkich możliwych kierunkach, tj. spółki osobowej w kapitałową, spółki kapitałowej w osobową, spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową lub osobowej w inną osobową.

Ponadto kodeks przewiduje przekształcenie spółki cywilnej w dowolną spółkę handlową, zezwalając na odpowiednie stosowanie przepisów o przekształceniu spółki jawnej w inną spółkę handlową.

Nowa ustawa określa wyraźnie **dzień przekształcenia** jako dzień wpisu do rejestru spółki przekształconej. Z tym momentem spółka przekształcana staje się spółką przekształconą. Jednocześnie sąd rejestrowy z urzędu wykreśla z rejestru spółkę przekształcaną (art. 552). Wyraźnie akcentuje się, powszechnie przyjmowaną w piśmiennictwie i judykaturze, zasadę kontynuacji między spółką przekształcaną a przekształconą (art. 553).

Spółce przekształconej przysługują wszystkie prawa i obowiązki spółki przekształcanej, a wspólnicy spółki przekształconej uczestniczący w przekształceniu stają się z dniem przekształcenia wspólnikami spółki przekształconej.

Kolejne czynności wymagane do przekształcenia spółki wskazuje art. 556 ksh. Są to:

- 1) sporządzenie planu przekształcenia i wymaganych załączników,
- 2) podjęcie uchwały o przekształceniu,
- 3) powołanie członków organów spółki przekształconej lub wskazanie osób uprawnionych do prowadzenia spraw i reprezentacji spółki,
- 4) zawarcie umowy albo podpisanie statutu spółki przekształconej,
- 5) zarejestrowanie przekształcenia (dokonanie wpisu spółki przekształconej i wykreślenie spółki zarejestrowanej).

**Plan przekształcenia** powinien zostać sporządzony na piśmie pod rygorem nieważności, a jeżeli spółką przekształcaną jest spółka jednoosobowa – w formie aktu notarialnego (art. 557 ksh).

Plan określa wyłącznie wartość bilansową majątku spółki oraz wartość udziałów albo akcji wspólników. Stąd też ustawa wymaga dołączenia projektu uchwały w

sprawie przekształcenia, projektu umowy spółki (statutu) spółki przekształcanej, wyceny składników majątku spółki przekształcanej oraz sprawozdania finansowego dla celów przekształcenia (art. 558 ksh). Plan przekształcenia powinien zostać poddany badaniu co do jego poprawności i rzetelności przez biegłego rewidenta wyznaczonego przez sąd rejestrowy (art. 559 ksh). Przygotowanie planu przekształcenia (a w związku z tym i opinia biegłego rewidenta) nie jest konieczne w przypadku, gdy spółką przekształcaną jest spółka jawna lub partnerska, w której wszyscy wspólnicy prowadzili sprawy spółki (art. 572, 582 ksh).

Treść uchwały o przekształceniu określa art. 563 ksh. Jednocześnie przepisy kodeksu różnicują przesłanki skuteczności uchwały o przekształceniu w zależności od typu spółki przekształcanej i przekształcanej.

Przy przekształceniu spółki osobowej w inną spółkę osobową a także w spółkę kapitałową konieczna jest jednomyślność wszystkich wspólników. **Wyjątek dotyczy przekształcenia w spółkę kapitałową spółki komandytowej lub komandytowo-akcyjnej.**

**Jednomyślność wspólników odpowiadających w sposób ograniczony ustawa zastępuje wymogiem wyrażenia zgody przez komandytariuszy lub akcjonariuszy reprezentujących odpowiednio 2/3 sumy komandytowej (a raczej ogólnej wielkości sum komandytowych) bądź taką samą część kapitału zakładowego (art. 571, 581 ksh).**

W przypadku przekształceniu spółki kapitałowej w spółkę osobową konieczne jest uzyskanie zgody wspólników reprezentujących 2/3 całego (a nie tylko reprezentowanego na zgromadzeniu) kapitału zakładowego.

Jeżeli spółką przekształconą ma być spółka komandytowa lub komandytowo-akcyjna, dodatkowym warunkiem jest wyrażona w formie pisemnej pod rygorem nieważności zgoda osób, które mają uzyskać status komplementariuszy (art. 575 i 576 ksh).

Z kolei przekształcenie spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową wymaga uzyskania większości  $\frac{3}{4}$  głosów, przy co najmniej 50% kworum.

Ponadto spółka przekształcana powinna posiadać zatwierdzone sprawozdania finansowe za co najmniej 2 ostatnie lata obrotowe (o ile nie prowadzi działalności

przez okres krótszy) i pokryty w całości kapitał zakładowy. Wysokość kapitału zakładowego spółki przekształcanej nie może być mniejsza niż wysokość kapitału zakładowego spółki przekształcającej (art. 577 ksh). Wspólnicy przystępujący do spółki powinni złożyć stosowne oświadczenie, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, w ciągu jednego miesiąca do dnia powzięcia uchwały o przekształceniu.

Wspólnikom, którzy nie przystępują do spółki przekształcanej, przysługuje roszczenie o wypłatę kwoty odpowiadającej wartości bilansowej ich udziałów lub akcji. Jednak zgodnie z art. 563 pkt 3 ksh, ogólna wysokość kwoty przeznaczonej na wypłaty dla wspólników, którzy nie przystępują do spółki nie może przekraczać 10% wartości bilansowej majątku spółki.

Wspólnik, który nie przystępuje do spółki może również zgłosić – najpóźniej w dniu podjęcia uchwały o przekształceniu – żądanie ponownej wyceny udziałów. Podobnie jak w przypadku innych przekształceń strukturalnych (łączenie, podział) ustawodawca ogranicza w niezbędnym zakresie możliwość wniesienia powództwa o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwały (art. 567 ksh).

Procedurę przekształcenia kończy wpis do rejestru, dokonywany na wniosek wszystkich członków zarządu spółki przekształcanej albo wspólników mających prawo reprezentacji (art. 570 ksh).